ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީ ޔައުމިއްޔާ

އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 10 ވަނަ ބައްދަލުވުން

23 ޖޫން 2025

ބައްދަލުވުން ބޭއްވުނު ތަން: ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އާ އިމާރާތް (ކޮމިޓީކުރާ ކޮޓަރި 5)

ފެށުނު ގަޑި: 13:00

{ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު؛ ފުވައްމުލަކު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ފަޒާދު}

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ 10 ވަނަ ބައްދަލުވުމަށް ހުރިހާ މެންބަރުންނަށް ވެސް މަރުޙަބާ ދަންނަވަން. މި ގަޑީގައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށްގެންދަނީ ޓޫރިސްޓް ރިސޯޓް އަދި ހޮޓާތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންގެ ތަބާވާންޖެހޭ ގަޑިތަކާއި އަދި ހުކުރުން އުޅުމުގެ އުސޫލު ބޮޑު ސަބަބުން ކުރުވުމުގެ އުޖޫރައާއި، ސަރވިސްޗާޖް ބެހުމުގައި މަޖިލީހުން ބޭއްވި މައްސަލައާ ގުޅިގެން އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީއިން ބައްލަވާފައިވާ ގޮތުގެ ޝަކުވާތަކެއް ފާހަގަކުރުމުގެ މަސައްކަތް. އެ މަސައްކަތުގެ ތެރެއިން ކޮމިޓީ އަދި ވަޒީރުންނާ ހަވާލުވާ ސިޔާސީ ވެރިންގެ ކުރިމަތީގައި މި މައްސަލަ އަރިހުން ލިބުނު މަޢުލޫމާތަށް ބަލަން، އަދި ތިޔަ ބޭފުޅުން ކޮމިޓީ މަސައްކަތަށް ދެއްވި ހުށަހެޅުންތަކަށް ބެލުމަށް ...

އެޅުމުގެ އާންމު މިންގަނޑެއް ނުވަތަ އުސޫލެއް އެކުލަވައިލުމަށް ސަރުކާރަށް ގޮވައިލާ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މަޢުރޫފް ޒާކިރު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ޤަރާރާ ގުޅޭ ގޮތުން، ވަޒީފާގެ މާއްދާތަކުގައި ރިޓަޔަރމަންޓްގެ ޢުމުރުގެ މިންގަނޑުތަކާއި ހެދުން އެއްގޮތްވާ އަމަލުކުރަންޖެހޭ އަސާސީ އުސޫލުތައް ނުވަތަ ގަވާއިދެއް ޤާނޫނު ނަންބަރު 2/2008 (ވަޒީފާއާ ބެހޭ ޤާނޫނު)ގެ ދަށުން އެކުލަވާލެވިފައިވާ، އެފަދަ އުސޫލެއް ނުވަތަ ގަވާއިދެއް އެކުލަވައިލުމަށް ކުރިމަތިވެފައިވާ ގާނޫނީ ގޮންޖެހުންތަކާއި ހުރަސްތަކާ ދެކޮޅު މަޝްވަރާކުރުމަށް ބަޔާއި މި ބައްދަލުވުން އަޅުގަނޑުމެން މި ބާއްވަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ މިކަމާ ބޭފުޅުން މިނިސްޓްރީން ފާހަގަކުރަން ބޭނުންވާ ކަންތައް ފާހަގަކުރުމަށް މިނިސްޓްރީއަށް ފުރުޞަތު ހުޅުވާލާނަން.

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ސްޓޭޓް ފޯ ހަޔަރ އެޑިޔުކޭޝަން، ލޭބަރ އެންޑް ސްކިލްސް ޑިވެލޮޕްމަންޓް އަބްދުﷲ ނަޞީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ! ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑުގެ ނަމަކީ އަބްދުﷲ ނަޞީރު. މިނިސްޓަރ އޮފް ސްޓޭޓް ފޯ ހަޔަރ އެޑިޔުކޭޝަން. އަޅުގަނޑުމެންގެ މިނިސްޓްރީގެ ޕޯޓްފޯލިއޯގައި ހިމެނޭ އެއް ކަމެއް އެއީ ލޭބަރ އެންޑް ސްކިލްސް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކަންކަން. ދެން އޭގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާރު އެބަ އޮތް 3 ގޮތަކުން. އެއް ގޮތަކީ ލޭބަރ ގޮތުން، އެޑިޔުކޭޝަން ގޮތުގެ ފަރާތުން މި ފޯރުކޮށްދޭ. ދެން އިންޓަރނޭޝަނަލް ލޭބަރގައި ދެން އެހެން ގޮތުން. ދެން މިހާރު މި ޓެކްނިކަލް އެކަމާ ބެހޭ ބޭފުޅުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ޑިޕާޓްމަންޓްގައި ވަޒީފާއަށްވާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން ގޮތަށް، ގާނޫނުތަކުން ނަޒަރިއްޔާ އެއްވެސް މުއައްސަސާއަކަށް މިހާރު ގަވާއިދެއް، އުސޫލެއް ނޫނީ ދެން އެއްވެސް ގާނޫނީގައި އެ ފޯރުކޮށްދޭ، ގަވާއިދުގައި އެއްވެސް ހިސާބަކުން އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ނޫނީ ދެ ގާނޫނުން ބަލާ މި ހަމައެކަނި ފަރާތް އަޅުގަނޑުމެންނަކީ މިނިސްޓްރީއަށް ގަވާއިދެއް ގާނޫނީ އުސޫލެއް ނެތް. ދެން ދެވަނަ ކަމަކީ، އެއްވެސް ގާނޫނެއް ބަލާ ވެސް މިހާރު ގަވާއިދު ފެނިގެން ވަނީ ފޯރުކޮށްދޭ ގާނޫނެއް ކަމުގައިވާ މިނިސްޓްރީއަކުން ނުވަތަ މުއައްސަސާއަކުން ގަވާއިދެއް އެކުލަވައިލުން ގާނޫނީގައި އޮތް މި ބަޔާނެއް ނެތް. ދެން އިތުރުންނަށް ވެސް، ހަމައެކަނި މި ގާނޫނުގައި އެކަން ގެނެސް ދިނުމުގެ ބަދަލުގައި ހަމައެކަނި ވަޒީފާ ދޭ މުއައްސަސާތަކުގެ ގަވާއިދުތަކާއި މިނިސްޓްރީން ނަގާފައި އޮތް އިންޓަރނޭޝަނަލް ބެސްޓް ޕްރެކްޓިސްތަކުގެ ތެރެއިން ބަލާފައި ހުރީ. އެ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ގަވާއިދުތަކެއް މި ވަނީ 2022 ވަނަ އަހަރުގެ ޝަރުޢީ އިންޓަރނޭޝަނަލް ބެސްޓް ޕްރެކްޓިސްތަކުގައި، ޓެކްނިކަލީ އެބަ ސަރުކާރާ ދެމެހެއްޓުމަށް މަސައްކަތްކުރުން އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ގަވާއިދުތަކެއް އޮތް ގޮތެއްގައި ކުރަމުންދާ

ބޭނުން މިކަން ދެ ފަރާތުން ވާހަކަދައްކައިދެން ކުރިމަށް. ދެން އެ ގޮތުން ސިވިލްސަރވިސްގެ ބަދަލުކުރުމުގައި އެބަހުރި ރާއްޖޭގައި ހުރި ރިސޯޓުތަކާ އެކުގައި. ދެން އެ ގޮތުން 17 ރިސޯޓުކަން އެ ބޭފުޅުން އަމިއްލަ އިސްނަންގަވައިގެން މި ގެންދިޔުންގެ މަސައްކަތްތައް، އަންހެން ބޭފުޅުންނަށް ބުރަވާ އެއްޗެއް ގޮތާއި އަދި ފިރިހެން ބޭފުޅުންނަށް ވެސް އެ ބޭފުޅުންގެ ގެންދިޔުންގެ ކަންތައްތައް ގެންދަން ގޮތްތަކާ ހަމަޖެހިފައި ހުރި ވާހަކަ ބައްޓަންކޮށްފައި ފޮނުވާފައި ހުރި ސިޔާސަތު ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާރު އެމް.އައި.ޖީ ބަދަލުކޮށްފައި ހުރި ލިޔެކިޔުންތަކުން ފުރުސަތު އެބަހުރި. އެހެންވީމާ، ބޭނުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާރު ވެސް ބުރަ މި ވެފައި ގޮސްފައިވާ ބޭފުޅުން ނަމަ ބާކީއަށް ސަރުކާރުން އުސޫލުތައް ނުވަތަ ގަވާއިދުތައް ހަދައިދެވޭ ބޭނުން އިންޑަސްޓްރީގެ ބޭފުޅުންނާއި އަދި ވޭކަންސީއާ އެކުގައި، މިހާރު މި ހުއްޓުމަށް އޮގ ފަހުން މި ވޯކްޕްލޭސްގައި ހުރި ގޮތުގައިވާތީ ފުރުސަތުތަކާ ފަހިވުމަށް އެކަމަކު، އަދި ކުރިން މި ކުރެވުން މަސްވަރާކުރެވޭ ގަތީން ބައެއް ރިސޯޓުތަކުން މިފަދަ ކަންކަމާ ފަހިކުރުވުމަށް އެކަމަކު ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބޭނުން ބުރަވެވޭ މި ގޮތަށް. މިހާރު ހުއްސަކޮށް ސޮސައިޓީ ގެއްލޭ ފުރުޞަތުތައް މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ތަނަވަސްކޮށްދިނުމަށް އެކަމަކު އެގޮތަށް މިކަންކަން ކުރިއަށްގެންދަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފުރުސަ ވާނެ ދަންނަވަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މި ގޮތަށް ހުށަހެޅުއްވި ބޭނުމަކު، ކުރިން ދާއިރާގެ އިޤްތިޞާދީ ބޭނުމަކު މަޝްވަރާ ދެއްވުމަށް.

ކުރިން ދާއިރާގެ ބޭނުމަކު މަޝްވަރާ ދެއްވުމަށް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިޤްތިޞާދީ މުޝީރު. އަދި މަޝްރޫޢު މިނިސްޓްރީގެ ޗީފް، ޖީ. އެމް. ނަޒީރު. އެންމެ ފަހުގައި ހަމަ ހާލަތުގައި ޓޫރިޒަމް ރިސޯޓް އަދި ހޯޓާތަކުގައި މަސައްކަތްކުރަމުންދާ މުވައްޒަފުން ތަމްރީންކުރުމުގެ ގެންދިޔުމުގެ އަދި ހޯދުން އުޅުމުގެ އުސޫލުތަކާއި ކާނޭޖުކުރަން ބޭނުން އަޅުގަނޑު ހުރިހާ ކަހަލަ ފުރުޞަތު މި ގޮތުން ސަބަބަކީ، އަޅުގަނޑުމެން، ހުރިހާ ކަހަލަ މި އިންޑަސްޓްރީގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންގެ ތެރޭގައި އެކަށީގެން ސަރުވޭތަކާއި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަނީ ކުރެވިފައި. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ހުރި ދިރާސާއަކުން ގާތްގަނޑަކަށް 93% ދިވެހި މުވައްޒަފުން ރިސޯޓުތަކުގައި މަޖުބޫރުން، ތަނަވަސް ބަޔަކު މަޖުބޫރުކުރާ ދެކަމަކު، އެ އުސޫލު ނަގައިދިނުން ބޭނުންވޭ. އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަސައްކަތް ލިބުމުގައި، އެކި ގޮތްގޮތުން ހުރިގައި ހުރި މަސައްކަތުގެ އަލުގައި،

ރިސޯޓުތަކުގެ އިންޓަރވިއު ޕްރޮސެސްގައި ވަރަށް ގިނަ ދިވެހި އަންހެން ކަނބަލުންނާ އިންޓަރވިއުކުރާއިރު ބުނާ
އަހާފައި ތިބޭ ފަރާތްތަކަށް އިންޓަރވިއުއިން ފުރިހަމަ އެ ވަޒީފާ ނުލިބުމުގެ ފުރުސަތުތަކަށް ދިމާވޭ. އަދި އެބަހުރި
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބައެއް ކޭސްތަކެއް ވެސް ސީދާ ލިބިފައި، ހަޔަރކުރުމަށް ފުރުގައި ވެސް އިންޑިއަރެކްޓްލީ ބުނާ
ނުގަތުން ރިކުއެސްޓްކޮށްފައި ހުރި ބައެއް ރިސޯޓުތަކުގެ ބައެއް ކޭސްތަކެއް އެބަހުރި. އަދި އެހެންވެ، ރިސޯޓުތަކުގައި
އޮންނަ އާންމު ޖަމާޢަތްއަސްކަރު މި އެއް އެއް އުސްތާޒާ ތިބެނިވި ބާއްޖެން، ތިބެނިވި ބާރަށް މަޢުލޫމާތު އުސްތާޒާ
އެއީ ހުސްބިޔަބާލީ އިންޓަސްޕިރޭޝަން ސަޕޯޓިންގކުރާއިރު ނުވަތަ އޭގެ ޓްރެންސްޕޯޓު ބަލާފައި އެކަމާ ކަހަލަ ކަމަކީ
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގަބޫލުކުރެވިފައި އޮތް އޮފީހެއް. އެހެންނަމަވެސް، ދުނިޔޭގެ ނަންބަރު 1 ރިސޯޓުތަކުގައި، އެންމެ
ހައި-އެންޑް ރިސޯޓުތަކުގައި ވެސް މިހާރު މި އުސޫލު ވަނީ ބަދަލުވެފައި. އެގޮތުން ރާއްޖޭގައި ވެސް ރިޒޯޓް ކާފެބަން
ފަދަ އަދި ވަން އެންޑް އޮންލީ، އަނަންތާރާ ފަދަ ލަގްޒަރީ ބްރޭންޑުތަކުން ވެސް މި އުސޫލު ބަދަލުކޮށް، އެ
މަޖުބޫރުން ޔުނިފޯމް ބާރުން މަޖުބޫރުކުރުން ވަނީ ހުއްޓުވަނީ ގެންގޮސްފައި. އަދި މިގެ ކުރިން ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހުރި
ބައެއް ލޯކަލް ބްރޭންޑް ކުންފުނިތަކުގައި ވެސް އެ މަޖުބޫރުކުރުވުމެއް ނުހުއްޓޭ. މިސާލަކަށް ސިލް ގްރޫޕް އަދި ސަނ
ޖާގަލެގެ ރިސޯޓުތަކުގައި ވެސް ޗާނސްއޮފްޝަން އެ މަޖުބޫރުކުރުވުމެއް ނުހުއްޓޭ. އެގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ މި
ފެންނަ ގޮތަށް ގިނަ އަތޮޅުގެ ރިސޯޓުތަކުގައި މަސައްކަތްތެރި ޔުނިފޯމުން މި ކަމަށް ބާރުބަލާނީ، މި
މަސައްކަތްތެރިންގެ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ކާރި ސަރުކާރުތަކުގައި ވެސް ރިސޯޓު ޔުނިފޯމްގެ ޕޮލިސީއެއް އޮތުގެ
ޙިޖާބު މިނިސްޓްރީއަށް، އެއީ ލޯބަކު ޖޫރިޖޫދާ ހާލަތުގެ ފާހަގަކުރާ ފެޒިލިޓީޒް، ހަރަކާތްކުރެވެން އަޅުގަނޑުމެން
ކުރިއަށްގެންދިޔަ. އެގޮތުން އެ މިނިސްޓްރީގެ ފާހަގަކުރަން ކޮންމެއަކަން ވެސް ސިކުރިޓީ ކޯޅުމަކަށް، ކޯ މަޖުރުމު
ގޮތުން ކުރީގެ ފާހަގައަކީ ވެސް ޖާގަ އިތުރުކުރުމަށް އަހަރުތަކުގެ އެންމެ ބާރު ކަމާގުޅޭ އެ ހާލަތު އެކަމާއި
މުވައްޒަފުން ހިފެހެއްޓުމަށް ގޮތްތަކަކީ މިންވަރު ގަބޫލުކުރާ، ހިނގުން އެވަނީ އިދާރީގޮތުން އަސާސީ އުސޫލުތަކެއް
ކުރިމަތިވާ ގޮތުގައި ޗާޓަރުކުރުމުގެ ބަޔާނަކަށް، ބިޔަ ފާހަގަކުރާ ތަނާ ދިނީ ފަރާތްތަކަށް އޮއްވާ ހާލަތެއް ވެސް
މަސައްކަތްކުރާ ވާހަކަ. ދަށުން އެހެންނަމަވެސް، ޒިގަނީ މަޖިލިސް ދާއިރާތަކުގައި ކިއެއް ގޮތްތަކަށް، މި ހަރުދު ކޮންމެ ޖަގަހެ
މަސައްކަތް މި ކަރުވާނީ މަޖިލިސް ދާއިރާތަކުގައި ޖާގައަށް އިންޓަސްޕިރި ކަމަށް، ޖާގައަށް އިންޓަސްޕިރީގެ
މަސައްކަތްތަކަކީ ހަމަށް، އެ މަޖިލީސް ނުވަތަ އެ ގޮތަށް އެ ކޮށްކަމަށް ކޮށްލަންވީތީ. އަދި ޖާގައިގައި އިދާރާތަކުގެ
ގޮތަކުގައި، ޔުނިފޯމް ކަމަށް ގޮތަކުގައި ވެސް ދިވެހި ބޭނުން 96 ވަނަ މާއްދާގެ ދަރުސް އެ ގޮތަކަށް ހުރިހާ
ކަމަކަށް ޖާގަތަކާއި މިނިސްޓްރީން ވެސް ކަނޑައަޅާފައި. އަދި މިގެ ކުރީގައި ވެސް ވަޒީފާ ބާރު ގާނޫނުގެ ދަރުސް، ސީދާ
ގާނޫނަށް ދަރިވަރުގަޔާއި ނުވަތަ ކަމުގައި ވިދަމަލުސް، ވަޒީފާ ގުޅުން ހުރި މަސައްކަތަށް، ވަޒީފާ ދޭ

މައްސަލަތަކުގައި ދެބަސްވުންތައް އުފެދުމާ ގުޅިގެން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތަކެއް ވެސް ވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި އުކުލަވައިލެވި، އެއަށް އެތަކެއް އަހަރުވަންދެން ތަންފީޒުކުރެވިފައި، ޢަމަލު ވެސް ކުރެވިފައި. އަދި އެ ގަވާއިދު މި ދިޔަ އިންޑަސްޓްރިއަލް ރިލޭޝަންސް ގާނޫނާ ގުޅިގެން ބާތިލުވެފައި ވީނަމަވެސް، އެހާ ހިސާބަށް އަންނަންދެންވެސް އެ ގަވާއިދަށް ޢަމަލުކުރެވިފައި. އެހެންވީމާ، ޢިއްޒަތްތެރި ގަބޫލުކުރާގޮތުގައި މިކަން ނުކުރެވޭނެ ކަމަށް ޓީ.ޕީ. ނަޒަރު މި ފާހަގަކުރެއްވި ދެ ސަލާހު. އޭގެ ސަލާހަކީ، ގާނޫނުން ދަރަޖައިގައިވާ ގަވާއިދުން ހަދާތީ މަގު ގާނޫނުގައި ނެތް ކަމަށް ވިދާޅުވާ ފަރާތްތައް، ވަކި ޝަރުޢީހަރަކާތް ހޯއްދަވާނެ މިކަން ނުކުރެވޭ ކަމަށް ނުވަތަ ކުރެން ނުފެންނަ ކަމަށް ވިދާޅުވާ ފަރާތްތަކަށް، އެއަށް އަޅުގަނޑު ޖަވާބެއް ދެވިއްޖެ. އަދި މި ގަރާރަކީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ތަރުތީބުގައި ބަހުސްކުރުމުގައި، މަޖިލީހުގެ ދުސްތޫރީ ބަލައިގަން، ކޮމިޓީން ގަތާއިރު ނިންމުމަށް ބަލައި ފޮނުވާލައި އޮތް ގަރާރެއް. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާގޮތުގައި އެކަން އެގޮތަށް ކުރެވޭނެ. އެހެންވީމާ، އެކަން އެ ގޮތުން ނުކުރެވޭނެ ކަމަށް ދެކިވަޑައިގަންނަވާނީ އެއީ ކިހިނެއް ވެގެންތޯ؟ މި ދެންނެވި ގާނޫނުގެ މާއްދާގެ ދަށުން ގަވާއިދެއް ހެދުމަށް ފުރުސަތެއް ނެތީތޯ؟

__މިނިސްޓަރ އޮފް ސްޓޭޓް ފޯރ ހޯމް އެފެއާޒް، ޑެޕިއުޓީ ސޮލިސިޓަރ ޖެނެރަލް އަބްދުﷲ ނަޒީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:__

އެމްޕްލޯއިމަންޓް ގާނޫނުގައި 96 ވަނަ މާއްދާ މިހާރު އިސްލާހު ވަރަށް ފަހުން ގެނެވިފައި މި އޮތީ. އޭގައި (ހ)އަކާއި (ށ)އަކާ. ދެން (ހ)ގައި އެ ބުނާ، ކިޔާތީ (ހ)ގައި އޮތީ؟

__މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒް، ސެކިއުރިޓީ އެންޑް ޓެކްނޮލޮޖީގެ އެސިސްޓަންޓް ލީގަލް ކައުންސެލް މަރިޔަމް ޝިމްނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:__

ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު ކުރިން، އެސިސްޓަންޓް ލީގަލް ކައުންސެލް. ގަވާއިދު، ގާނޫނު މިހާރު އިސްލާހުވެފައި އޮތުމުގައި ގާނޫނުގެ 96 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި މި ބުނަނީ، ބިދޭސީ މަސައްކަތްތެރިންނާ ގުޅޭ ގޮތުން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތަކުގެ ވާހަކަ. އެ ގަވާއިދުތައް ހަދާނީ އެކަމުގެ ވަޒީރު މިހާރު އޮތީ މިނިސްޓްރީން. އެއާ އެކުގައި (ށ)ގައި މި ވަނީ (ހ)ގައި އެ ބާރުކަނޑައަޅާފައިވާ ގަވާއިދުތައް ޢާންމުކޮށް ދެން މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ ކަމަށް މި ގާނޫނުގައި ބާރުލިބިފައިވާ އިދާރާން ގަވާއިދުތައް ހަދާނީ މިނިސްޓްރީން. ދެން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވާ ކަމަކީ، މިހާރު ދެ ގަވާއިދު ހަދަންޖެހޭނެ ކަމަކަށް މި ގާނޫނުގައި ވަކި ބާރުލިބިފައި

އޮތީ ކަމެއް ނޫން. އެހެން އެ ގޮތަށް ފާހަގަކޮށްލާ އިރު، އަދި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ ޖުޑީޝަލް ސެންޓަރާ ގުޅުން ހުރި އެހެން ކަމެއްގެ ވާހަކަ އިނގޭތޯ. އެއީ މިސާލަކަށް ސަރވިސް ކޯޓުގެ ވާހަކަ. ގާނޫނުގެ 52 ވަނަ މާއްދާގައި ސަރވިސް ކޯޓުގެ ވާހަކަ އެބަ އޮތް. ސަރވިސް ކޯޓާ ގުޅޭ ގޮތުން ގަވާއިދު ހަދަންޖެހޭނެ ކަމަށް ގާނޫނުގައި އެބަ އޮތް. އެހެންވީމާ، އެކަމަށް ހަމަ މި ސެކްޓަރާ ގުޅުން ހުރި ކަމެއްގައި ގަވާއިދު ހަދަންޖެހޭނެ ކަމަށް އެއް ކަމެއްގައި އޮޅިފައި، ދެން މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ދެކެވޭ ގާނޫނުގައި ވަކި އެއްޗެއް ނެތް ކަމެއްގެ ވާހަކައެއް. އެހެންވީމާ، ނެތީ ކަމެއް، އެއީ މި ގާނޫނުން އަޅުގަނޑުމެން މިނިސްޓްރީގެ ދައްކަން ހާޒިރު ކަމެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، 96 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގައި މި ބަޔާންކޮށްފައި މި ވަނީ ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތަކުގެ ވާހަކައެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަވެސް މިއީ މިހާރު ގާނޫނުން މި މާއްދާ މި އޮތީ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ނުހެދޭނެ ކަމަކަށް އިނގޭތޯ.

<u>ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މަޙްމޫދު ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އަޅުގަނޑަށް ސާފުކޮށްލަދެއްވާފާނަންތޯ މި ދެންނެވި ގާނޫނުގެ އެ މާއްދާ އިސްލާހުކުރެވިފައިވަނީ ކޮން އިރަކުންތޯ؟ މި ގަވާއިދު ގެޒެޓްކުރެވިފައިވަނީ 2022 ވަނަ އަހަރު. އަޅުގަނޑަކަށް ގަބޫލުކުރެވޭ 2022 ވަނަ އަހަރުގެ ފަހުކޮޅު ވަކިވުމާ ބެހޭ ގާނޫނަށް އެއްވެސް އިސްލާހެއް، މި މާއްދާއަކަށް އިސްލާހެއް ގެނެވިފައެއް ނެތް. އަޅުގަނޑު ހަނދާންވަނީ 2021 ވަނަ އަހަރުގެ ސެޕްޓެންބަރުމަހު އެންމެ ފަހުގެ އިސްލާހު، 6 ވަނަ އިސްލާހު ގެނެވިފައިވަނީ.

(އޮފް ދަ ރިކޯޑުގައި ވާހަކަދެއްކެވުން)

<u>ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މަޙްމޫދު ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް އެކަން ސާފުވެއްޖެ. އެހެންވީމާ، އަސްލު މިނިސްޓްރީގެ ވިސްނުންފުޅަކީ އެއްވެސް ގާނޫނަކުން ބާރުއެޅުމެއް މި ކަހަލަ ގަވާއިދެއް ހަދާކަށް. އެހެންވީމާ، މި ގަވާއިދު ހެދުމުގެ ވިސްނުމެއް ނެތީ. ނަމަވެސް މިއަދު ބަޔަކު ގެނެސްދެއްވުން މަގެއް އޮތީ ކަމަކަށް ނުވާނެ ކަމަށް.

މިނިސްޓަރ އޮފް ސްޓޭޓް ފޯ ހަޔަރ އެޑިއުކޭޝަން، ލޭބަރ އެންޑް ސްކިލްސް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ޢަބްދުﷲ ނަޒީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ މިހާރު ގާނޫނަކުން ބާރެއް ނުދީ މިނިސްޓްރީއަކަށް ގަވާއިދެއް ހެދޭކަށް. ގާނޫނަކުން ނުލިބޭ ބާރަކަށް ގަވާއިދެއް ނުހަދާނެ އުސޫލެއް ހެދޭނެ މަގެއް ވެސް މިހާރަކު ނުވާ. ދެން އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަފެނޭ ކުރިން ވެސް ދަންނަވައިދިން ގޮތަށް މި ސޯޝަލް މީޑިއާގެ، އެ އޮޑިޔަންސްއާ ގުޅޭ ކަމަށް. އާދޭ ބުނެވުން ވޯޓުވާދޭ ޖަންގައި ކުރެވުނު މަސައްކަތުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާރަކަށް ފެންނަން ހުރި ރިސާޗްތަކުން 17 ވަރަކަށް ރިސާޗު، 2022 ވަނަ އަހަރާ ހަމައަށް އައިއިރުގައި 17 ވަރަކަށް ރިސާޗެއް މި ގެއްލުމުންގެ މައްސަލައަށް ބައްލަވާލާފައި ގެންގޮސްފައި ހުރިކަން. އަދި ދެންވެ އިޖްތިމާޢީ ގޮތުން ވެސް މި ފަރާތްތަކުން ރައްޓެހިވާ ފަދަ ބައެއް ރިސާޗްތަކުގައި މި ކަންކަން ހުއްޓުވާލަން އޮތް ވާހަކަ. އެހެންވީމާ، މި ސޯޝަލް މީޑިއާގެ އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ފުރުސަތު ދޭންވާނެ ގޮތަކީ ކަންކަން ރުޅިއަނބުރާ މަސައްކަތްތެރިކަމުގައި ވެސް ބައްލަވާލަން ޖެހޭނެ ވަގުތު އެއީ ގާނޫނުގެ ނުރައްކާ ބާރުގެ ދަރުން ހަދަން މަސައްކަތްތެރިވެގެން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިމްތިޔާޒު ދެންބަރާކަން، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަޢުލޫމާތު ސާފުކުރުމަށް ވެސް ހަމަދެއްވާފައި ވަނީ ފުރުޞަތު އެ ގަވާއިދުގެ، އެ ގާނޫނުގެ އެ މާއްދާ އެގޮތަށް އިސްލާހުކުރަން ޖެހޭ" ވާހަކަ. އެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު ހަމަ ހައިލައިޓްކުރެއްވި އިމްތިޔާޒު ދެންބަރާކަން ފުރުސަތުގެ ތަރަހަށް. (ވަގުތުކޮޅަކަށް ވަގުފާ) މަޝްވަރާ.

ކަނޑުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މަޙްމޫދު ދާއިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑަށް އަސްލު، ޝުކުރިއްޔާ މުޙައްރިރު. އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭތީވެ މި މަޢުލޫމާތު ބައްލަވާލުމަށް ޓީ ވިޔަފާރި ޗެކުގެ ޖެހިލުމެއް އޮތީ ހަމަކަށަވަރުން. އެއީ އެ ޖެހިލުމެއް އޮތް ނަމަ އެ މަގުން އެ ކަންތައްތައް މިހާރުގެ ރަނގަޅު ވެސް ވާނީ ކުރެވިފައި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ އެ ޖެހިލުމުގެ ތެރެއިން ގޮސް މި މުޢާމަލާތު ބަލާލުން ކަމަށް. ތިއޮތްތަނަކީ އެ ކަރަމަ ޖެހިލުމެއް މި ވަގުތުކާ އޮތް ކަމަށްބާއެއް އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ. ވަޒީރު ހުށަހެޅުއްވި މިއަދާ ދުރާލާ ހަމަހަމަކުރަން ރިސާޗްތަކުގައި އަދި އަޅުގަނޑުމެން އެ ފުރުޞަތު މުއައްސަސާތަކުން އެކަމާ ޖެހިލުމުގައި އެއްސަރޯއްވާ ކުރަންދޭ ފުރުސަތުގައި އޮތް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރެވޭ. އެއްސަރޯކުރެއްވި ވާނަމަ މިކަން ތަންފީޒު ކުރެވޭނެ. އެ މަގަކީ ގަވާއިދުން ނުވަތަ އުސޫލުން

ބައްޓަރުކުރުން ކަމުގައި އަޅުގަނޑަކީ ގަބޫލުކުރެވޭނީ ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން. އެހެންވީމާ، އެކަމާ ދާދުރާގައި ދެކިވަޑައިގަންނަވާން ގޮތަކީ ކޮބައިތޯ؟

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ސްޕޯޓްސް ފިޓްނަސް އެންޑް ރިކްރިއޭޝަން، ޖަވާބު އެންޑް ސޯޝަލް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ޢަބްދުﷲ ރަފީޢު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ސަރުކާރުގެ މިނިސްޓްރީތަކަށް އަޅުގަނޑު ކުރިން ވެސް ދެންނެވިފަދައިން މިހާރު ގަވާއިދެއް އެ މިހުންގެ މަސައްކަތް ރާއްޖެމުޅުން ހިންގުމަށް ބަޖެޓާއި މި ހުރިހާ ގާނޫނުގައި ބާރު ލިބިގެން. އެހެންވީމާ، އެ ގާނޫނުގައި ބާރު މިހާރު ވެސް ކްރިއޭޓްކުރެވޭން ފުރުސަތެއް ހަރަކާތެއް ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ހެދޭނެ. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރިމަތީގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ބަޔަކަށްޓަކައި ޕްރޮޕޯޒްކޮށްފައި ހުރި ގާނޫނުގެ ތަޢާރުފު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ކަމުގައި ކުރެވޭނެ ހުރި ވާހަކަ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ. ދެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ތި ފާހަގަކޮށްލެއްވިހެން، އެހެންނަމަވެސް އޭގެ ފަހުން 2022 ވަނަ އަހަރަށްފަހުގައި، މިހާރު 2024 ވަނަ އަހަރުގެ ޖަނަވަރީ މަހުގެ ތެރޭގައި ތަސްދީގު މި ކުރުމުން އިންޓަސްޓްރިއަލް ރިޔާޟަތުގެ ތެރެއިން ސްޕޯޓްސް ޑިއަލާގެ ބަޖެޓަކަށް މިހާރު މި އެއީ ކުރިއަށްޖެހުނުކަމެއް. އަދި ޖަމާޢަތެއްގެ ފަރާތުން ކޮށްދެވޭނެ ބޭނުމަށް ތެރޭގައި ޕްރައިވެޓް އޮތޯރިޓީތަކުގެ ތަރައްޤީ ކަންތައް ސަރުކާރާ ހިއްސާއި މިހާރު ވަރަށް ގިނަ މި ހުރި ގަވާއިދުތަކަށް ވަރަށް މިނިވަންކަމާ ހިއްސާއި މަޝްވަރާކުރެވިގެން މި ދަނީ. އަދި ވަކިން ހެއްސަކަށް އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު މި ހަރު ފަރާތަކާ ރިޔާޟީ ތަރުތީބުގައި ގަވާއިދުތަކަށް ޖަވާބު ޓީމްތަކަށް އަދި ކުރީގެ ސްޓޭޑިއަމްތަކާއި، އޮތޯރިޓީތަކުން ފަރާތަކަށް ހުރި މަޝްވަރާ ހަމަ ޖަވާބުދާރީ ވެސް ކުރެވިގެން ވެސް މިދަނީ. ދެން އަދާކުރުން މި އަހަރުގެ ތެރޭގައި ކުރިއަށްދާނެ އެއް ސްޓޭޑިއަމް ގެއްލިގެން ފިޔަވަޅު އަޅުގަނޑުމެން ސްޕޯޓްސްގެ މަސައްކަތްތަކުގައި ބައްލަވައި މަސައްކަތްތަކާ ބެހޭ ފުރުސަތު ހޯދައިދިނުމުގެ ބޭނުމުގެ ވާހަކަ އޮތް. މި ހުރި ޒަމާނާ ވެސް ފަރާތުތަކުގެ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓްތަކުން މިފަދަ އިސްލާހުތަކާ ވާހަކަދެއްކެވުމާއި، މިއަދު ބައްލަވާތަކާ ހުރިން އިހަސާތަ. ދެން ތަރުޖަމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖޭގައި ވެސް ޖީލުތަކު އިންޓަރނޭޝަނަލް އުފެދިގެން އަޅުގަނޑުމެން އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިދަތަކު ބޭނުމަށް ވެސް އުފެދިގެން އަދި އަދި ދާއިރާގައި މި ގުޅުންތަކާ ވަރަށް ސްޓޭޑިއަމް ގަވާއިދުތަކާ ހިލޭ ހުރިތަން. އެހެންނަމަވެސް، 2012 ވަނަ އަހަރުގައި ދިރިއުޅުން ބާޖެޓަށް ތަރަޤީ، މަސައްކަތް ބައެއް ބަދަލުވެފައި ފުރުސަތު ވަރަށް، އަތޮޅުން ބަދަލުތަކަށް ބަދަލު ތަރުޖަމާ ކޮމިޓީއެއް ހިންގައި. ދެންމެ 2022 ވަނަ އަހަރާ ހަމައަށް މި ކުރުވުން މަޝްވަރާތަކުގެ ތަރައްޤީ ތަރުތީބު، މަސައްކަތް ބައެއްޗެ އަދި އަތޮޅުން ބަދަލުތަކަށް ބަދަލު

ތުރުކުރުވެސް ގޮތުގައި ހަރިވަދުން، އިތުރުވަމުން އަންނަނީ އެހެންނޫނީ. އެހެންވީމާ، މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން މި އިންޑަސްޓްރީގައި ހިތަށް އިތުރު ރިސޯޓުތަށް މިކަހާ، މި ކަންކަން ފަހިކޮށްދެއްވައިދީމާ ވެސް ބަލައިލީމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިނގޭނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން މި ސޯޝަލް ޖެއިމްގެ ތަރައްޤީ މިކަން ކުރުމަށް ފަހި ފުރުސަތުތަކާއި އޮތީ ބޭނުން. ދެން އެހެންނަމަވެސް، ގާނޫނަކުން މި ކަހަލަ ކަމެއް ކުރުމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބާރެއް ލިބޭނެ ކަހަލަ ގޮތަކަށް އައިސްފި ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ ވެސް ހަމަ މިކަން ކުރެވޭނެ އިނގޭތޯ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ ސުވާލަކަށް.

<u>ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މަޙްމޫދު ޙާލިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

މިނިސްޓްރީގެ ވިސްނުމުގައި އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ކަނޑައެޅިގެން މަނާކޮށްފައި ނެތް އަދި ގާނޫނުގައި މަނާކޮށްފައި ނެތް ކަމެއް، މަޖުބޫރުން މުދައްޖެހުން ތަކެއްގައި ކޮންމެ ދުވަހަކު ތިންބައި ބާރަށް މަޖުބޫރުކުރުވާ ކަމަށް ގަބޫލުކުރައްވަނީތޯ؟

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ސޯޝަލް އެންޑް ފެމިލީ ޑިވެލޮޕްމަންޓް، ޑޮކްޓަރ އައިޝަތު ޝިހާމް އަބްދުﷲ ނަޒީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް އެއްގޮތަކަށް ވެސް އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ވަކި ކަމަކަށް ކަނޑައަޅާފައި އިނގޭތޯ، ސަރަޙަ ސާބިތުވެފައި ހުރި ކަންކަމެއް ނުވަތަ ގާނޫނުތަކުން ނަހީ ކަމެއް ކުރުމަށް ބަޔާންކޮށްދޭ މަޖުބޫރުކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ހިމެނުން އެއްވެސް ބާރެއް މަޖުބޫރުކުރަނިވި އެއް ކަމެއް ވެސް އިނގޭތޯ. އަދި ކުރީ ކަމެއް ވެސް އަޅުގަނޑުމެނަކީ ނޫނެވެ. ދެން އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންގެ މިނިސްޓްރީގެ ފުޓް ޝަރީއާ އެއްވެސް އާންމު ޤަވާއިދަކަށް، ފެމިލީ ކަންކަން ނުވަތަ އަދި ފުޓްޕްރިންޓަކަށް ހާމަވާ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ ގޮތުގައި ނުރައްކާ ދެޖެހުން ނުހައްޓާ ކުރުވާނެ ގާނޫނުކަމެއް ތިބެގެން ބޭނުން. އަޅުގަނޑަކީ ހިފާ ހުރިހާ އިޖުތިމާއީ މުއައްސަސާ ވެސް ގަބޫލުކުރާ ކުރައްވާނެ ކަންތައްތަކެއް އެ ގާނޫނުއަސާސީ ފުށުއަރާ މިގޮތަށް އިޖުތިމާޢީ މުއައްސަސާގެ ބައިގައި ހިފެހެއްޓުމާއި ކަމުގެ ހުރިހާ އަސާސީ ބައި ގާނޫނުގެ ދަށުން ފާހަގަކުރެވޭ ކަމެއް ވެސް ހިމެނޭ. މި ވާހަކަ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޕޯޓަށް ވާހަކަދެއްކުން:

ޝާމިން.

ކުރެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާމިން ބަޞީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ. ރައީސް، މިހިސާބުގަ ފާހަގަކުރައްވައިދީ 17 ރިސޯޓަކުން ޗައިނާގެ އެއްކޮށް މިއަދު ބަދަލުކުރައްވަން އެއްބަސްވުމެއް ކުރީ. އެކަމަކު 200 އެތައް ރިސޯޓެއް، ރައީސަކަށް ހިފަން 200 އެތައް ރިސޯޓެއް ކަންނޭނގެ ތަންތަ އިތު 17 ރިސޯޓުން މި؛ ރައީސަށްވެސް މި ތަނުގައި މި ދިމާ އާންމުކޮށް ޤަބޫލުކުރެވޭ ފުރި ޙައްޤުގެ ހުރިހާ މުވައްޒަފުންނަށް، މަސައްކަތް ކުރާ ބޭރުމީހުންނަށް އިންސާފު ހިފައިދިނުމުގެ ގޮތުން. އެހެންވެއްޖެ ކަމަށް ވަންޏާ 17 ރިސޯޓުތަކުން އޭގެ ވާހަކަދައްކައިގެން، އެއަށް ބަޔަކު ހުރައިދީ ކަމަށް ވަންޏާ ރައީސްގެ ފެންވަރަކަށް މަސައްކަތްކުރާ ކުރުވުން ކަމަށް ރައީސްވެސް ގަބޫލުކުރައްވާނެ. އެއީ މި ދެފުށުން ރައީސްވެސް ކުރިއަށް އޮތް އަހަރު ނިމުނުއިރުން. ވާހަކައަކީ އާއި 17، 25 އަހަރު ވީމަ ވެސް ރައީސްވެސް މަސައްކަތް ހާސިލުވާނެތީ. އެތައް ބައެއްގެ ހައްގުތަކެއް ހަމަ ގެއްލިގެން އެ ދަނީ. ދެން ހަމަ ފާހަގަކުރައްވާނެ، ކޮންމެ ގޮތެއް މިއަދު ހަމަ ގަބޫލުކުރަންޖެހޭ އެއް ބަޖެޓުގައި އެއްބައި ރިސޯޓުތަކުން ހަމަ މަސްކުރާ ކަލާއް އެއީ. ހަމަ ދުނިޔޭގެ ބާވަތްޖެހޭ. ދެން ރައީސަކަށް ގަބޫލުކުރެވޭ އެއީ ކޮންމެވެސް ބައެއްގެ ޒިންމާތަކެއް، އެ މީހުންނަށް ބޭނުންކުރުވާނެ ވަކި ޒުވާން ކޮޅެއް. ނުވިއްޔާ މިހާ ގެއްލުންކުރަން ހުންނަންޖެހޭނެ ގޮތެއް. އެކަމަކު ކަނޑައެޅިގެން ދުނިޔޭގެ ބާރުގައި ހުންނަންޖެހޭނެ ކަމަކަށް ބަދަލަކީ ރައީސަކަށް ހިފަނީ އެއީ ރަނގަޅު ގޮތެއް ނޫން ކަންނޭނގެ. އިންސާފެއް ނޫން ކަންނޭނގެ. ދެން އެހެންވީމާ؛ ފާހަގަކުރައްވައިދޭ ބިދޭސީންނަށް ވަކި ގޮތަކަށް ހުއްދަ ބާރު މިހިސާބުގައި އޮތީ. ދެން އެކަމަކު ކޮންމެ ގޮތަކުން ވެސް ރައީސަކަށް ހިފަނީ، ރައީސްވެސް ގޮތަށް ހަމަ ރައީސްގެ ދިވެހިންނަށް ބޭސްކޮށްފައި ކަންނޭނގެ. ދެން ބިދޭސީންނަށް ވަނީ ފުރިޞަތުއްލައިގެ، އެއީ ވަކި ބަޔަކަށް ޖާގަދުކަމާ ކަމަށް ވަނީ، ބިދޭސީންނަށް ކަމާ ކަމަށް ވަނީ ރައީސްވެސް ޖެހޭ ގޮތެއްގެ ދަރުން ނުހިއްޖާ އެ ގަވާއިދެއް ނުހުރެދީން ކަމަށް ރައީސްވެސް ގަބޫލުކުރަން މިހިސާބަށް އެކަމުގެ ކަމަށް ވަނީ ދިވެހިންނަށް ހަމަ ގަވާއިދެއް ހަމަ އިތު ރައީސަކަށް ހިފަނީ ރިފާހު ކުރުއްވުން ކަންނޭނގެ މިހާރު އޮތް ގޮތުން ވެސް. ދެން ކޮންމެ ގޮތެއް ވިޔަސް ރައީސަކަށް ގަބޫލުކުރަނީ މި ވިޔަފާރި، މި ދުނިޔޭގެ ޤައުމުތަކުން ފުރި ޙައްޤުގެ ހުރިހާ މުވައްޒަފުންނަށް ނުހިއްޔާމު މަސައްކަތް ކުރާ ބޭރުމީހުންނަށް އިންސާފު ހިފައިދިނުމުގެ ކަމަށް ގަބޫލުކުރަން. އެއީ މި ހަމަ

ދިގުދެމިގެންދާނެ. ހަމަ އެއްޗެތިކަން ވެސް، ބޭންކަކީ ވަކި ގަވާއިދެއްގެ ދަށުން ހުރިހާ އެންމެންނަށް ވެސް އިންސާފުވެރިކަމާ އެއްކޮށް އެ މީހަކަށް ވެސް ވަޒީފާއަށް ގެއްލިދާނެ ބިރުންގަނޑު މަސައްކަތްކުރުވޭނެ. އެކަމު ކޮންމެ ރިސޯޓަކުން ވިޔަސް، ކޮންމެ ކުންފުންޏަކުން ވިޔަސް ގަވާއިދެއް ހެދިގެން ތަންފީޒު ކުރަންޖެހޭނީ، ނޫނީއްޔާ ބޭނުމާ އަޅާފައި ހުންނަންޖެހޭނީ ވަކި ސްޓޭޓަސްއަކަށް. އޭގެ މާނައަކީ އެ މީހަކަށް އެބަ ޙައްޤު ވަޒީފާގައި ހުރުމުގެ ފުރުޞަތު. މުސްތަޤްބަލު ހުންނަ މީހާއަށް ގަވާއިދެއް ހެދިގެން މިހާރު އެއްބައި ރިސޯޓްތަކަށް ނުދެވޭ. އަޅުގަނޑަށް ވެސް ހަމަ ފާހަގަކުރެވިފައި އެބަހުރި އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަށުން ތަންތަނުން ވެސް އެބަހުރި ހަމަ އޭނަ ރިސޯޓަކަށް ދަނޑިޖެހުނީ ޖަވާބުއަސްލު މުސްތަޤްބަލު ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ބަހައްޓާފައި ހުންނަ މީހާ ވެސް ހަމަ އެހެން ކައިރީގެ ރިސޯޓަކަށް ނުކުމެ ދަނޑިޖެހިއްޖެ ކަމަށް ވަންޏާ ހަމަ މުސްތަޤްބަލު ބާރަށްގެން ދަނޑިޖެހޭ. އެއީ އިންސާފެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު މި ތިބީ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އެ ކަންކަމެއްތަކަން އާންމުކޮށްގެން މަގުފަހިކޮށްދެވޭނެ ގޮތަށް ހަދާން ކަންނޭނގެ. މި ދިރުމުގެން ގޮސް މިއަދު ބައެއްގެ ނުލިބި އަހަރުތަކެއް ނިމިގެންދާ އިރު ވެސް އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ޖެހިއްޖެކަން މި ކަމެއް ނުވެއް ނިމުން ކަންނޭނގެ. އެހެންވީމާ، މިނިސްޓްރީން ފާހަގަކުރައްވަންޖެހޭ ކަންނޭނގެ އަޅުގަނޑުމެން ފިޔަވަޅު ކުރަންޖެހޭ ކަމަށް ކޮބައިތޯއާއި މިއަދު ބައްލަވާ ހުށަހެޅުން، ބޭނުންވަނީ ބައްލަވާ ހުށަހެޅުއްވުން އެހެންނަމަވެސް. ޝުކުރިއްޔާ.

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ސްޓޭޓް ފޮރ ހަޔަރ އެޑިޔުކޭޝަން، ލޭބަރ އެންޑް ސްކިލްސް ޑިވެލޮޕްމަންޓް އަބްދުﷲ ނަޒީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ގާނޫނަކުން ބާރު ނުލިބި، ގަވާއިދުތަކެއް ނެރެނީ. ހުރިއްޖެ ކަމަށް ވަޒީފާއާ އެއަކަން ޕަބްލިކު ނެރުއްވުނީމަ. ޕަބްލިކްސެކްޓަރ ކަމަށް ވަޒީފާއާ ގުޅޭ ކަންކަމެއް ނުޖެހޭ ޖަމާވެ. އަދި ކޯޓަކަށް އާދޭ ޖޮބްސްޓާޓަރ ކަމަށް ވަޒީފާއާ ވެސް އާދޭ ބަދަލުކުރެވޭ ހަމަ ފުރުސަތު ބާޒާރަށް. އެހެންވެގެން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މި ތަނަށް މި ގާނޫނުގައި އޮތް މައްސަލައަށް ސާފު ކަންތައްތައް. އެއީ އެމްޕްލޯއިމަންޓް ގާނޫނަށް، އެ 96 ވަނަ މާއްދާއަށް މި ގެނެވޭ ބަދަލު އިން އިސްލާހު އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ކުރިން މައްސަލަ ހުށަހެޅުއްވި އިމްޕްލޮއިމަންޓް އެއަރޕޯޓަކީ ކަންތައްތަކެއް. އެހެންނަމަވެސް، 2024 ވަނަ އަހަރު މި ގެނެވުނު އިސްލާހާ އެކީގައި އެ މާއްދާއަށް މި އޮތީ 2 އަހަރުއް، 1 އަހަރު އިތުރުކުރެވިފައި. އެއީ ޕްރޮބޭޝަންގެ ކަންކަމާ ގުޅިގެން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތައް ހެދުމުގެ މުއްދަތު އެހެން މިނިސްޓްރީއަކަށް ބަދަލުކޮށްފައި. ދެން އެ މާއްދާގެ (ނ) އަށް މިހާރު އިތުރު ކުރެވިފައި މި އޮތީ، މި ގާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައި ހުރި ވަކިވަކި ގަވާއިދުތައް ހެދުމުގެ އިޚްތިޔާރާއި ބާރު. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މި މައްސަލައަށް ބައްލަވައި ހެދުމަށް އިމްޕްލޮއިމަންޓް ޓްރައިބިއުނަލް ފިޔަވައި މިނިސްޓްރީއަށް

މި ގާނޫނީގޮތުން މީގައި ބާރެއް ދިނުން ގޮތަކަށް ގާނޫނަށް އިސްލާހެއް ގެނެސްގެން ނަމަވެސް، ގަވާއިދެއް ހެދުން ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން ބޮޑަށްވެސް މި ގާނޫނަށް އިސްލާހެއް ހުށަހަޅަން. އިސްލާހެއް ހުށަހެޅިގެން އޮތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ގަވާއިދުން މި ހުއްޓިގެންދާނެ. މިހާރު އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ ގާނޫނަކުން ނޫން ބާރަކަށް ގަވާއިދެއް ހުރަސް އެއީ އިމްޕްލިމެންޓް ނުކުރެވޭތީވެ.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްދެއްވުން:

ގުޅުންހުރި ސުވާލަކަށް.

ކުރެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާހިން ޒަހީބް ފާހަގަކޮށްދެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ހަމަ ފުރަގަސްކޮށްލަން ދެންމެ އަޅުގަނޑު ދެއްކި ވާހަކައިގެ އިތުރުކޮށްލަން ބޭނުންވާ ކަމަކީ، ގާނޫނެއް ހުރިޔަސް، ގަވާއިދެއް ހުރިޔަސް، މިއާ ގުޅޭގޮތުން ހުރިޔަސް ރިސޯޓުތަކަށް ވަޒީފާ ދޭނީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހިއްސާވާ ސީދާ މަސްއޫލިއްޔަތު އޮތީ ތިމާވެށި ނުބައިނުވާ ކަމަށް. ނޫނީ އެ މިހާރު ބޭނުންވާ ގޮތުގައި ހުސްވާ ކަމަށް. އެހެން އަޅުގަނޑުމެން ގަވާއިދުގައި ހުރިޔަސް، ގާނޫނުގައި ހުރިޔަސް ރިސޯޓުތަކަށް ވަޒީފާދޭ އިރު އެ މީހުންނަށް ފިޔަވަޅުކަން އެހެން ސަރުކާރުތަކުން ބަލައިގެން އެހެންނޫނީ. އޭގެ މާނައަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ހިއްސާވާ ވީމާ އިމްޕްލިމެންޓްކުރެވޭނެ. އެކަމު އަޅުގަނޑުމެންގެ ޖާގަ އަދާކުރެވޭ ދައުރު މި ގަވާއިދުން، ނޫނީ ގާނޫނުގެ ދަށުން ވެސް މި އުސޫލަކީ، މީގައި މަޖުބޫރުކަމެއް ނުހުންނާނެ. އެކަމަކު މިގޮތަށް ވަކިވަކި އޮތުމަށް ކަމަށް ވަރަށް އެބަ އޮތް ފުރުޞަތު ދެއްކޭ އެ މިހާރު ބޭނުންބޮޑަކީ ހުރުމާ. އަޅުގަނޑުމެން މި ދެންނެވި ފަސޭހައެއް އެދޭ މިހާރު ވެސް ބެލެނިވެރިން އަހަރުން ފެއިލްވެފައި މިހެންމެހެން ވެގެން، ގަވާއިދު ހަރުދަނާކޮށް މި ކަމެއް މި ކުރީ އެ ތަރުތީބު. އެކަމު މިހާރުވެސްއެއް ކަމަށް ވަނީ އެ މީހުންނަން އެބަ އޮވޭ އެ މީހުންގެ ގަވާއިދުގެ ދަށުން އެ މީހުންނަށް އަމަލުކުރަންޖެހޭ އުސޫލުތައް އޮތް ވިސްނުން މި ގަވާއިދު ނުހުރިހާ ވެސް ހަދާ. އަޅުގަނޑަށް ހިތަށް ރިސޯޓުތަކުން ހަމަ އެ މިހާރު ނަގާނީ އެ މިހާރު ބޭނުންވާ ބަޔަކު ކަންތައްތަކުގެ. އެ މިހެން ފެއިލްވި ޚާއްޞަ ކުރިން މިހާރު އަހަރުމެން ކަމަކަށް ވަކި އެހެން ސަރުކާރުތަކުން، އެހެން ރަނގަޅު ގައުމުތަކަށް ކަމަކަށް ވަނީ އެހެންނުނިމޭ. އަޅުގަނޑުމެން ހިނގާ ބައްލަވާ މުޅި ކަންކަން ހިނގާ ގޮތް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން މިކަމުން މަޤުޞަދުން ކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތަކާ، މި ދެންނެވި މިސާލުތައް ކުރަމުންދާ ކަންތައްތައް

ފުރިހަމަ ކުރުވިފައި އޮތީމަ އަޅުގަނޑުމެންގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުވުމަށް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. އެހެން، ރަނގަޅު ވާހަކައެއް ނޫންތޯ؟ ޝުކުރިއްޔާ.

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ސްޓޭޓް ފޯ ހަޔަރ އެޑިއުކޭޝަން، ލޭބަރ އެންޑް ސްކިލްސް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ޢަބްދުﷲ ނަޒީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

މިހާރު ދުނިޔޭގެ ހުރިހާ ޒުވާނުންގައި ވެސް އަދި ވަޒީފާ ހޯއްދަވާތީ މި ތަފާތު ޒުވާނުންނަށް މި ގަވާއިދުތަކަކަށް ވަރަށް ބޮޑު ބަދަލުތަކެއް އައިސްފައި އެބަހުރި. އަދި ވަޒީފާ ހޯއްދަވާތީ ފޯކަސްވާއި އެމްޕްލޮއަރުން އަދި އެން.ޖީ.އޯސްތަކުގެ އެހީތެރިކަމާ އެކީގައި އެޑިއުކޭޝަން މިއީ ވަރަށް މުހިންމު ބައެއް މި ކަރަށް ކަންކަން. ދެން މި ވިދާޅުވި ވަރަށް ކުރު ކޯސް އެގްޒެކެޓިވް ގަވާއިދުން ހުރިހާ ގޮތްތައް ހުރިހާ. އެހެންނަމަވެސް، މިއީން ކޮންމެ ކަމެއް ތަންފީޒުކުރުމުގައި މިގޮތަށް ހުންނަނީ ތަޢުލީމީ ސިސްޓަމްތަކެއް. އެއީ އަޅުގަނޑު އަޅުގަނޑުމެން ބައިވެރިވާ ކޯސްތަކުގެ ޤާނޫނީ ކަމެއް ކަމެއް ބޮޑެތި ކަން ވީއިރު. ދެން މިއަދު ހުޅުވާ މަސައްކަތްތަކުގައި ވެސް ކޮންމެ ބަދަލެއް ވިޔަފާރި އަދި އެހެނިހެން ބޮޑެތި ކަންކަމެއް ފުރިހަމަ ކުރައްވާ ކުރުމެއް ހޯދުމަށް މަސައްކަތް ކުރެއްވީތީ ޝުކުރު ދަންނަވަން. އެކަމަށް ވެސް މި ބަދަލު އޭގެ ފަރާތްތަކުގެ ޒުވާނުން ގައިޑްލައިން ނެތުމުގެ ކަންކަމާއި ކަނޑައެޅިފައި ހުރިގޮތުން. ދެން ވެސް އެއްވެސް ކުލާހެއްގައި ސަރުކާރުގެ އިދާރާތަކުގެ ސިޔާސަތުތައް އަޅުގަނޑުމެން ހިންގާ ކަންކަމަށް އެނގިފައިވާ ވެސް ލިބޭނެ. ދެން އެކި ތަނުން އޮންނަ ކޮންމެ ވަޒީފާ ހޯދުމަށް ގައުމެއް ނިންމަން ދާ އެޅުމަށް ޖެހޭ ކަމަކަށް ވާ ވެސް ހުރި ފަރާތަކުން އެ ކުރިއަށް ނުދާކަމަށް އެކި ތަނުން ފުރުސަތު ދިނުމަށް ވެސް ފުރުސަތު ދޭ ގޮތަށް މި ބަދަލުތައް ކުރެވޭނެ. ދެން އެއީ އަޅުގަނޑު ކޮންޓްރެކްޓްގައި އެހެން މި ވާހަކަތަކުގައި ވެސް އިސްލާހު މިއަހަރު ކުރީގައި ތަފާސް ގިނަ އަހަރުތަކެއް ކުރެވޭތޯ ބަލަމުން. ދެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަޢުލީމީ ސިސްޓަމް ބޭނުންކުރާ ކަމަށް ވެސް ޕްރޮގްރާމްތައް ކުރިއަށް ގެންދަން. ދެން ވިސްނާ ކޮންމެ ސަރަހައްދެއްގެ ގުޅުން ހުރި ސްކޮލަރޝިޕްތައް ދެއްކުމަށް ފުރުސަތު. ދެން ސިސްޓަމްގައި ތަރައްގީ ކުރުމަށް ހާސިލްކުރުމުގެ ބަދަލު އަޅުގަނޑުމެން ފުރިހަމަކުރުމުގައި ޤާނޫނު ދެން ޝަހާދަތުގެ ކަންކަން. އަޅުގަނޑުމެންގެ މި އާދައިގެ ދުވަސް ޚިދުމަތް ދޭ ކުލާހެއްގެ ވެސް ވަޒީފާ ޖަހާ ކަމެއް ކުރެވޭތޯ އެކަމަށް ބޭނުން. މި ގޮތަށް ތަޢުލީމު ޙާޞިލްކުރުމަށް މެދު އެކަނި ގެއްލުން ނެތި ކަމެއް ކުރަން ވެސް މިސަރުކާރުން ބޭނުންވާނެ. އެހެންނަމަވެސް، ޖުމްލަގޮތެއްގައި އަދި އެހެނިހެން ބައެއް ކަންކަމުގެ ވާހަކަ އެއަށް ބޭނުންވާ ވެސް.

ނެތަތީވެ އެ އެ ގަވާއިދުތަކެއް ވުޖޫދުނުވާ ހެދި. ދެން އޭގެ ފަހުން މި އައި އިންޑަސްޓްރީއަށް ރިލޭޝަންޝިޕާއި އަދި އޮޝް ގެންނުދާ ތެރެއިން ވެސް އެބަހުރި ވަރަށް ސްޕެސިފިކްކޮށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ޓޫރިޒަމްގެ ހައްދުތައް ހިމާޔަތްކުރުމަށް ބަކާއި ކަނޑައަޅާފައި ހުރި ވަރަށް މުހިންމު ބައިތަކެއް އެބަހުރި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ޓޫރިޒަމް ވެސް މިހާރު މި ދަތުރުކުރާ މަގަށް ބަލާއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ޓޫރިޒަމް ހައްދު ހިމާޔަތްކުރުމަށް ބަކާއި އަޅުގަނޑުމެން މި ކަސްޓަމައިޒްކޮށްގެން ކުރާއިރުގައި މި ފަދަ ގަވާއިދުތަކެއް ހަމަޖައްސައިގެން ބަކާއި ގެންދިޔުމަކީ އެ ފީލްޑްގައި ކޮންމެހެން ކަމެއް ކަމަށް ނުފެނޭ އެއީ. އެކަމަކު ޙާއްޞަ ކަމުގެ ބޭނުމެއް އެންމެން އަޅުގަނޑުމެން އެންމެ ފަސޭހަ ނުކުރެވޭނެ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ސަލީމަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު ދެން.

މައްޗަންގޮޅި އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަހުމަދު ސަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިނިސްޓްރީގެ ޕްލޭން ވަރަށް ބޮޑަށް މަރުޙަބާ. އަޅުގަނޑު ދެއްކެން އުޅުނު ވާހަކައިގެ ހަމަ މުހިންމު ބައި ދެންމެ އެމް.ޕީ ޝާމިން އެ ދައްކަވި. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިކަމުން ގަވާއިދެއް ހަދައިގެން ހައްލެއް އެބަ ލިބޭތޯއާ ނުނި ގަވާއިދެއް ހަދައިގެން އިތުރަށް މިޑި ގޮސްބާއޭ ވާނީ. އެއީ މިގައި ކޮންމެ ގޮތެއް ވިޔަސް ވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ގަވާއިދެއް ހެދިޔަސް އަދި ގެންނަށް ވެސް ހެދޭނެ. ގަވާއިދު ވެސް ހެދޭނެ. އެކަމަކު ވަޒީފާ ދޭން ލިބޭ މީހުން އެ ޓްރޭނިން ހުނަރު މީހާ އެ ތަނަށް ލާން ބަޔަކުނުވާ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ ޓްރޭނިން ނެތި މީހަކަށް އެނަ ވަޒީފާ ދޭނީ. އެހެންވީމާއެއް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް އެއްވެސް ގޮތެއްގައި ރިސޯޓް އޮނަރުންނަށް ދޭނީ ވެރިފައިޑް ނުވާ ހިންގަން ލިބޭ މީހުންނަކަށް މަޖުބޫރުއެއްނުކުރެވޭ ވަކި މީހަކާ ވަޒީފާއަށް ލާން މި ޖެހޭނެއެއް. އެހެންވީމާ، އެއީ އަދި ޒަރޫރީ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑަކަށް ނުފެނޭ. އެހެންވީމާ، މިހާރު މިނިސްޓްރީން މި ކުރައްވާ މަސައްކަތަކީ ހަމަ އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް ތާއީދުކުރާ ކަމެއް. އެއީ އެ ބޭފުޅުން ވާހަކަދައްކަވައިގެން ދެ ފަރާތުން މި ކަމަށް ޒަރޫރީ މަސައްކަތް ކުރާނެ. އެހެންވީމާ، އެ ވާހަކަ ހަމަ ދަންނަވައިލަން ފުރުޞަތަކަށް އެދުނީ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މަޢުލޫމް.

<u>ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މައުރޫފް ޒާކިރު ވާހަކަދައްކަވުން:</u>

ވަޒީފާއާ ބެހޭ ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތައް ހެދުމުގެ ޒިންމާ އޮންނަނީ އެހެން ވުޒާރާއަކަށްތޯ؟

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ސްޓޭޓް ފޮރ ހަޔަރ އެޑިޔުކޭޝަން، ލޭބަރ އެންޑް ސްކިލްސް ޑިވެލޮޕްމަންޓް އަބްދުﷲ ނަޒީރު ވާހަކަދައްކަވުން:</u>

އާދެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، 2024 ވަނަ އަހަރުގައި މި ގެނުވުނު އިސްލާހުގައި ވަރަށް ސާފުކޮށް އެބަ ބުނޭ ބިދޭސީ މަސައްކަތްތެރިންނާއި ނުވަތަ މައިގްރަންޓް ވޯކަރުސްއާ ގުޅިގެން ހަދަންޖެހޭ އުސޫލުތަކާއި ގަވާއިދުތައް ހަދަންޖެހޭނީ އެ ވަގުތަކު ބިދޭސީ މީހުންގެ މަސައްކަތްތެރިކަމުގައި ޒިންމާ ބަލަހައްޓާ ފުޅާ ވުޒާރާއިން. އެ އެ ގާނޫނުގައި ބުނެފައި އެބަ އޮތް. އެހެންވީމާ، އެކަން މިހާރު ކުރަމުން އެ ދަނީ ހޯމްމިނިސްޓްރީ ސެކިއުރިޓީން.

<u>ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މައުރޫފް ޒާކިރު ވާހަކަދައްކަވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވުން:</u>

އާދެ.

<u>ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މައުރޫފް ޒާކިރު ވާހަކަދައްކަވުން:</u>

ބިދޭސީ މަސައްކަތްތެރިންގެ ވަޒީފާގެ ހައްގުތަކާ ގުޅުންހުރި ކަންކަން ބަލަހައްޓަމުންދަނީ ހޯމް މިނިސްޓްރީތޯ؟

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ސްޓޭޓް ފޮރ ހަޔަރ އެޑިޔުކޭޝަން، ލޭބަރ އެންޑް ސްކިލްސް ޑިވެލޮޕްމަންޓް އަބްދުﷲ ނަޒީރު ވާހަކަދައްކަވުން:</u>

ބިދޭސީ މަސައްކަތްތެރިންގެ ހައްގުތަކުގެ ވާހަކައެއް ނޫން މި ދަންނަވަނީ. މި ދަންނަވަނީ އެ މީހުންނާ ގުޅިގެން އެ މީހުންނާ ގުޅުންހުރި ކަންކަމާ ގުޅިގެން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތަކުގެ ވާހަކަ މި ދަންނަވަނީ. ދެން އެންމެ އުސޫލުތަކުގެ

ތެރެއިން މި ރާއްޖޭގައި މަސައްކަތްކުރާ ހުރިހާ އެންމެން، ދިވެހިން ވެސް އަދި ބިދޭސީން ވެސް ހިމެނޭ އާންމު ހައްގުތަކާއި މި ހުރިހާ ކަންކަމެއް އެބަ ކަވަރުކުރޭ އެމްޕްލޮއިމަންޓް ގާނޫނުތަކުގެ ތެރެއިން އަދި އޯޝްގެ ގާނޫނުން ވެސް އަދި އައި.އެލް.އޯގެ ގާނޫނުން ވެސް. އެހެންނަމަވެސް، މި ދެންނެވީ 96 ވަނަ މާއްދާއަށް ގެނެވުނު އިސްލާހުގައި ކަނޑައަޅާފައި އެބަ އޮތް މައިގްރަންޓް ވޯކަރުސްއާ ގުޅިގެން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތައް، އުސޫލުތައް ހަދަންވާނީ އެ ހިންގުމުގައި އެ ކަމުގެ ހަވާލުކުރެވިފައި އޮތް މިނިސްޓްރީން.

ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މަޙްމޫދު ޒާހިރު ވާހަކަދައްކަވުން:

އަޅުގަނޑަކަށް އަސްލު މި ވިދާޅުވި ވާހަކަތައް، ބިދޭސީ މަސައްކަތްތެރިންގެ ރެކްރޫޓްކުރުމާއި އެ ރެގިއުލޭޓްކުރުންތަކާ، އެ ބޫރުފުންގެ ހައްގުތަކާ ގުޅުންހުރި ހުރިހާ ކަންކަން ރެކްރޫޓްމަންޓް މިނިސްޓްރީގެ ދަށުގައި އޮތް ކަމުގައިވާ ނަމަ، މިސާލަކަށް ސަރވިސް ޕޯޓަލާ ބޭނުން ގަވާއިދު. ސަރވިސް ޕޯޓަލާ ބޭނުން ވަކި ގަވާއިދެއް ހަމަޖެހުނީ މިނިސްޓްރީން ހަދަން ޖެހުނީތޯ ބިދޭސީ މަސައްކަތްތެރި ޢަމަލުކުރަމުން ބަލައި؟ އެ ގަވާއިދުން ނުހަމަ ބިދޭސީންނަށް ވެސް ޢަމަލުކުރެވުން އެ ދަނީ؟

މިނިސްޓްރީ އޮފް ހަޔަރ އެޑިއުކޭޝަން، ލޭބަރ އެންޑް ސްކިލްސް ޑިވެލޮޕްމަންޓް އެސިސްޓަންޓް ލީގަލް ކައުންސެލް މަރިޔަމް ނުމާނާ ވާހަކަދައްކަވުން:

ގާނޫނުގެ 93 ގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެބަހުރި ބިދޭސީ މަސައްކަތްތެރިން ގެނައުމާ ގުޅޭގޮތުން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތަކުގެ ވާހަކަ އިންނަނީ. އެ ބައި ހަމަޖެހުންތައް ގޮތުގައި އެ ގުޅޭ އަންނަނިވި ހަމަޖެހުންތައް މި އަންނަނީ. އެ ނޫން ގަވާއިދުތަކެއް މިނިސްޓްރީއަށް އިންނަނީ.

ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މަޙްމޫދު ޒާހިރު ވާހަކަދައްކަވުން:

އެހެންވީމާ، މި ގާނޫނުގެ ދަށުން މި ގަވާއިދު ހެދުން ހަމަ އެއްވެސް ފުރުޞަތެއް، އެއްވެސް މާއްދާއަކަށް ރިފަރެންސްކުރެވޭ ކަމަކަށް މި ވިދާޅުވަނީ؟ އެއްވެސް މާއްދާއެއްގެ ދަށުން މި ގަވާއިދު ހެދޭ ކަމަށް ނުވޭ ކަމަކަށް މި ވިދާޅުވަނީ؟

މިނިސްޓްރީ އޮފް ހަޔަރ އެޑިއުކޭޝަން، ލޭބަރ އެންޑް ސްކިލްސް ޑިވެލޮޕްމަންޓް އެސޯސިއޭޓް ލީގަލް ކައުންސެލް މަރިޔަމް ޝުމާނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ގާނޫނުގެ 96 ގެ (ހ) ގައި އެ ގޮތަށް ބަޔާންކޮށްފައި އޮތުއިރުގައި، (ށ) ގައި ބަޔާންކުރަނީ އެ ގަވާއިދުތައް ފުރަތަމައި ދެން ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ އެހެނިހެން ގަވާއިދުތައް މިނިސްޓްރީން ހަދަންޖެހޭނެ ކަމުގައި. އެގޮތަށް އޮންނައިރުގައި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދެއް ގޮތަކަށް އަދި އޮތް ކަމެއް ނޫނޭ ގުރޫމިންގާ ގުޅޭ ކަންކަން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަދި އެގޮތަށް....

ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މަޢުރޫފު ޒާހިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ސާފުކޮށް، ސާފުކޮށް ގުރޫމިންގާ ގުޅޭ ވާހަކަ ގާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައި ނެތަސް، މުވައްޒަފުންގެ ހައްގުތަކާ ގުޅުމުން ގަވާއިދެއް ހެދޭނެ ކަމަށް ގާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ އެއްވެސް ހައްގުތަކާ ގުޅުންހުރި ނުވަތަ ވަޒީފާ އަދާކުރުމުގެ އުސޫލުތަކާ ގުޅުންހުރި އެއްވެސް ގަވާއިދެއް ހެދޭނެ ވާހަކަ ގާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައި ނުވީމަ ނުވަތަ އެ ވަކި ހާއްސަކޮށް އޮތަސް ވެސް އެ ވަކި ގާނޫނެއްގެ އެ މާއްދާއަށް ރިފަރެންސްކޮށްގެން މި ވާހަކަ އެ ގަވާއިދަށް ނުލެވޭނެތޯ؟

މިނިސްޓްރީ އޮފް ހަޔަރ އެޑިއުކޭޝަން، ލޭބަރ އެންޑް ސްކިލްސް ޑިވެލޮޕްމަންޓް އެސޯސިއޭޓް ލީގަލް ކައުންސެލް މަރިޔަމް ޝުމާނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

މިހާރު ގާނޫނު މި އޮތް ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ކަހަލަ ގޮތަކަށް ގެނައުމަށް ތަންކޮޅެއް ގާނޫނުން އެ ލިބޭ ބާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނުލިބޭ އޮތް ބާރުގެ ތެރެއިން ހަމަ ކަހަލަ ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަލި ފުރަގަސްދީފައި އިތުރަށް މިފަދަ ގަވާއިދެއް ހަދަން ބޭނުންވާ ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑުމެން ދެކޭގޮތުގައި ބޭނުންވަނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ފަރާތުން އިދާރީ ގާނޫނަށް އެގޮތަށް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ބާރު ލިބޭ ގޮތަށް އިސްލާހެއް ގެނެސްގެން އެ ގަވާއިދު ހެދުން ގޮތަކަށް ކުރިއަށްގެންދަވާން އިނގޭތޯ.

ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މަޢުރޫފު ޒާހިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު މި ދެންނެވި ގޮތަށް ގަވާއިދެއް ހަދައިގެން އެއަށް ރެގިއުލޭޓަރ ހިނދު އެ ގަވާއިދާ ބަދަލުކުރެވޭނެ ގަވާއިދެއް ނޫންތޯ؟ މި ދެންނެވިގޮތަށް މުވައްޒަފުންގެ ހައްގުތަކާ ގުޅުންހުރި ގަވާއިދުތަކެއް ހެދުމުގެ ބާރު މިނިސްޓްރީއަށް ދިނުމަށް އެބަހުރި އަދި ގާނޫނުގައި ވެސް އެ ގިނަ ގަވާއިދުތަކެއް ހެދުން، މިސާލަކަށް ވަޒީފާ ބާރު

ގާނޫނުގެ އާންމު ގަވާއިދު. އެ ގަވާއިދުގެ ތެރެއަށް މި ބައި ނުލެވޭނެތޯ؟ އެ ގަވާއިދު ތެރޭގައި ހުރި ސިފަ ހަމައެކަނި ގާނޫނުގައި ބާރުންކޮށްފައި ހުރި ކަންތައްތައް މިހާރު ފެށި ހިމަނާފައި؟ އެ ނޫން ކަންތައްތައް ފެށި ހުރި ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރީ. އެ ނޫން ގޮތަކަށް އެ ގޮތަށް މި ގަވާއިދުގެ ތެރެއަށް ނުލެވޭނެތޯ؟

މިނިސްޓްރީ އޮފް ހަޔަރ އެޑިޔުކޭޝަން، ލޭބަރ އެންޑް ސްކިލްސް ޑިވެލޮޕްމަންޓްގެ އެސިސްޓަންޓް ޗީފް ކައުންސެލް މަރިޔަމް ޝުމާނާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑަކަށް އެނގިފައެއް ނެތް އިނގޭތޯ އާންމު ގަވާއިދުގައި ގާނޫނުގައި ނުހިމެނޭ ކަމެއް ހިމެނޭކަމެއް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! އަދި މޫސާ.

ހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަދި މޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ މުޙައްރިރު. މަރުޙަބާ މިނިސްޓަރީގެ ޗީފް. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ ތަރައްޤީ ތަރުޖަމާ ޤާނޫނުތަކުގައި އަމަލުކުރާ ގޮތަކީ ނުވަތަ ބެސްޓް ޕްރެކްޓިސަސް އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ އުސޫލުތަކަކީ ގޮތުގަނޑު ސްޓޭންޑަޑް ގާނޫނުތަކުގައި ލިޔުނީ، ގަވާއިދުތަކުގައި ލިޔުނީ، އުސޫލުތަކުގައި ލިޔުނީ ނޫނީ އިންޑަސްޓްރީގެ ބޭނުމަށް ވާހަކަދައްކައިގެން މި ކަމަށް ހައްލު ހޯދުނީތޯ؟ ކޮބައިތޯ އޭގައި އަމަލުކުރާ ގޮތަކީ؟

މިނިސްޓަރ އޮފް ސްޓޭޓް ފޯރ ހަޔަރ އެޑިޔުކޭޝަން، ލޭބަރ އެންޑް ސްކިލްސް ޑިވެލޮޕްމަންޓް އަބްދުﷲ ނަޒީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަސްލުގައި މި ކޮމަން ސެންސް ޤަވާޢިދު ކަންކަން އެއީ ބައެއް ފަހަރު ފަހަރު ރެގިއުލޭޝަންސްއަކުން ނުވަތަ ގަވާއިދުތަކަކުން ފެށި ވާ ބާރުކޮށް ހިނގާ ކަންކަން އެއީ. އެހެންވީމާ، އެއީ މިސާލަކަށް، ހަމަ ކުޑަ މިސާލެއް. މަގުމައްޗަށް ހަރަކާތްކުރަން މި ކުރާ ކަންކަން. ހަމަ ގިނަ ޤައުމުތަކުގައި ގަވާއިދުން، ގާނޫނުއް ނެތި ހަމަ އެންމެން އެއް ހަމައެކުން ތަބާވޭ، ބޭނުމެއްކަމަށް ހަމަ ކުރިމަތިލައި ފެށުމެން ނަގާނެ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، ވަރަށް ގިނަ ކަންކަން ހުންނާނެ ގަވާއިދުތަކެއް ނަހަދާ، ގާނޫނުތަކެއް ނަހަދާ. އެކަމަކު އަސްލު އުސޫލުތަކެއްގެ ތެރެއިން ހަމަ ތޮރު އެމްޓީޝަން، މިއެން އެ ކަންކަން އެއީ ހަމަ ހިތުން ބޯޓުން ބަލައިގަންނަ ކުރާ ކަންކަން

އިންނާނީ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިލަން ޖެހޭނީ ކިހައް ހުރުމުގައިތޯ ގްރޫޕިންގެ ރާފައި އުސޫލެއް ހަދައިގެން އެހެން މިހެންގެ ވައްކަން އެ ރޭޓިމުކުރުމުގެން އުޅޭނީ އިންނާނީ. އެކަމަކު، އަޅުގަނޑު ހަމަ ގަބޫލުކުރަނީ އޭރު ހަމަ ޤައުމުތަކުގައި މި ކަންކަން އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ މި ކުރަނީ ދެންމެ ހަމަ ހިމާ އިޖްރާއާތު މުސްތަޤުބަލުން ވެސް ޙި ފާހަގަކުރައްވާ ގޮތަށް އެއީ ޕްރޮސެސްގެ އަމިއްލަ ޗޮއިސްއެއްގެ ގޮތަށް އެކަން ދެނެގަނެގެން އެ ކަމަށް މަގުފަހިވާ ގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ޢަމަލުތަކުގެ ބަހައްޓައިގެންނޭ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ އޭރު. ދެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖޭގައި ވެސް ވަރަށް ސްޓްރިކްޓުކޮށް މިގޭ ކުރިން މި ކަންކަން ކުރަމުން އައީ. އެކަމަކު 2022 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން މިހާރު، 2022 ވަނަ އަހަރާ ހަމައަށް އައި އިރު 17 ރިސޯޓެއްގެ ވާހަކަ. އެކަމަކު އިންވެސްޓަރު ފެށިގެން އައިއިރުގައި އެންމެ ރިސޯޓެއްގައި ވެސް މި ކަންކަން ނުވެއްދުމުންތޯ ހުއްޓުވިފައެވެ. އަދި 2012 ވަނަ އަހަރާ ހަމައަށް އައިއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤާނޫނީ ބެޑްރޫމްގެ އަދަދުވެސް ބޮޑުވަމުން މަތިވެއްޖެ، މީސްބޭފުޅުން ނުބައްދާލައި ނޫންތޯ؟ ދެން އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން މި އުޅޭ ވާހަކައަކީ މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ކަންކަމަށް އަހުލުވެރިވެ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ވެސް ހުރިހާ އެންމެންގެ ހައްގުތަކުގެ ވާހަކަ ދައްކާލީމު މި ކަންކަން ހަމަ ޒަމާނަވުން ޒަމާނަވުން އަދި އަޅުގަނޑުމެން ކުރަންޖެހޭ ކަމެއްގެ ގޮތަކީ އެންމެންނަށް ފެނިގެން ވެސް މި ކަންކަން ކުރާ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ މިނިސްޓްރީން ޓޫރިޒަމްގެ ހައްދުގައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރަންޖެހޭ ހުރިހާ ކަންކަމެއް ކުރާނީ. އެހެންނަމަވެސް، ކުރާ ކަންކަން އަޅުގަނޑުމެން ކުރަންވާނީ އެ ކުރާ ކަމެއް އިމްޕްލިމެންޓުކުރުމުގައި ތަފާތުކަން އަޅުގަނޑުމެން އެންމެންނަށް ފެނިގެން. ޒާތުން ޕްރޮސެސްއަށް ވެސް އާދޭސް ކަނޑައެޅުން އަޅުގަނޑުމެން ކުރި ކަމުގެ އެ މިހާރު މި ފިލްމުކުރަމުން ހަމަ ފިޔަވަޅުތަކުން. އެހެންވީމާ އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ ކަމުގެ އިމްޕްލިމެންޓޭޝަނާ ހިސާބަށް ގޮސްފި ކަމުން ވެފައިވާ ދެންނެވި ހިސާބަށްދަނީ ޕްރޮސެސްއަކަށް ވެސް ނުވެސް ފިލާން އިނގޭތޯ. އެއީ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ އެއްޗަކީ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރު.

ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މަޢުރޫފް ޒާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

މިކަމުގައި މިނިސްޓްރީން ދެކެވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކީ ކޮބައިތޯ؟ އަސްލު ރިސޯޓުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންނަށް މަޖުބޫރުން ޓިޕްސް ބެހުން ދެ ގޮތަށް މަޖުބޫރުކުރުވިގެން ބޭއްވިދާނެތޯ ނުވަތަ އެއީ މުވައްޒަފުގެ އިޚްތިޔާރަށް ދޫކޮށްލެވިދާނެ އަންނަނީގެނެސް ކަމެއްތޯ؟ މި ކަމުގައި މިނިސްޓްރީ ދެކެވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކީ ކޮބައިތޯ؟

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ސްޓޭޓް ފޯރ ހަޔަރ އެޑިޔުކޭޝަން، ލޭބަރ އެންޑް ސްކިލްސް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ޢަބްދުﷲ ނަޒީރު</u>
<u>ވާހަކަދައްކަވަމުން:</u>

އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރާ ނުއެއްކުރަން ޓިޕްސް، މަސިލަތާ، ބެލުމާ މި ފަދަ ކަންކަން އެއްވެސް ފަދަ ހާލަތެއްގައި އެއްވެސް ބައެއްގެ މަޖުބޫރުކުރުވިގެން އަ ކަންކަން ކުރުން އެއީ ރަނގަޅު ކަމެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ނުދެކެން. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މިނިސްޓްރީން އަ ކަމަށް ދެކޭ ގޮތް. އެހެންނަމަވެސް، މިކަން ގެންނަމުގެ ބެހުމުން ނުވަތަ ގަވާއިދުގެ ބެހުން، އުސޫލުގެ ބެހުން އެހެން ބައެއްގެ މައްސަލަ ފާޅުވެގެންދާ ބާކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މިނިސްޓްރީން އެއްޗެއް ހަދާއިރުގައި، އެގޮ ގެނބުނީ ބާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބިފައި އޮންނަނީވެސް އެ ފަދަ ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެން ކުރާއިރުގައި. އެއީ މި ދަންނަވާ ވާހަކައެއް. ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވަމުން:</u>

ޝާމިން.

<u>ކުރެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާމިން ޙަސަން ވާހަކަދައްކަވަމުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ ވާހަކަދެކެވުނު އެބަ ހަމަ 17 ރިސޯޓުއެއްގެ ވާހަކަ. ދެން އަޅުގަނޑަށް ހަމަ އެއްގޮތަކަށް ވެސް ގަބޫލުއަރަނީ ވަރަށް 17 ރިސޯޓުއެއްގެ ވާހަކަ ދައްކަވަނީގެނެސް ކަމަކަށް ވެސް. އެއީ މުޅި 200 ވަރަކަށް ރިސޯޓު އޮންނަ އިރު 17 ރިސޯޓުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެޕްލިކޭޝަނެއް ކަމަށް ބަލައިގެން އެ ވާހަކަ ދެއްކުމަށް ވެސް އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ފޮރިޔަރަށްއެއް އޮތީ ކަމެއް ކަންތައްތަކުގެ އެ ފެންނަނީ ވެސް އެހެން ބޮޑުން ވެސް އެއީ. އެހެންނަމަވެސް، ހަމަ މި ތަނުގައި ވާހަކަދެކެވިއްޖެ ގަވާއިދުއް ހަރަށްގެނެސް ނުނިކި ގެންނަމަކީ ހުދުހަތް އެ ރިސޯޓެއް އުޖޫރަތުގެ ބައިވެރި އެ ގަވާއިދުއް، އެ މިހާރުގެ އުސޫލުތަކުގެ ދަށުން މިހާރު ނަގާނީ. އެހެންވެ ރައްޔިތުން އެކަވާ އަޅުގަނޑުމެން މަޖިލީހުން ވެސް، އަޅުގަނޑުމެން މިނިސްޓްރީން ވެސް ކޮންމެވެސް ގަވާއިދެއް އެބަ އެންނަނީގެނެސް މިއީ މަގާ ކަމެއް. މިހާރު މަނަ އެއްޗެއް ހުއްދަކުރާނީ، އަހަރެން ތިޔަހެން ބާރަގެ ނުނިއްޔާ ވަޒީފާއަށ

ދާއިރު؛ ދެން އެ ރިސޯޓަކުން ނޫނިއްޔާ އެ މުއައްސަސާއަކުން ވަޒީފާ ދޭ އިރު އެ މީހުން ވަކި ކްރައިޓީރިއާއަކަށް ފުއްޕައިގެން ވަކި ބައަކު ބޭރުކުރުމަކީ އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ކޮންޓްރޯލުކުރެވޭނެ ކަމެއް ވެސް ނޫން. ދެން މި ވިދާޅުވަނީ ގާނޫނެއް ހަދައިގެންނޭ މިކަން ދަނީ. ގާނޫނެއް ހެދިޔަސް މިއީ ހައްލެއް ނެތް. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ރައްޔިތުންނާ ހަމައަށް ގެންސަދާވޭ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި ކަންތައް ކޮމިޓީން ވެސް ނޫނީ މި ތަނުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު އެޖެންޑާ ކުރީމާ. މިނިސްޓްރީން ވެސް ގަވާއިދެއް ހަދައިދޭށޭ. މިނިސްޓްރީން ގަވާއިދު ހަދާ އިރު އެ މިނިސްޓްރީގެ ގަވާއިދު އެކަން ޙަވާލުކުރުން އެ އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް އެ ތަންފީޒެއް ނުކުރެވޭނެ. އެއީ ހަމަ މިތާ ތިބި އެންމެން ވެސް ގަބޫލުކުރާނެ ކަމެއް އެއީ. އެހެންވީމާ ކަމަކީ ވަރަށް އެޑިކޭޓު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ގަވާއިދެއް މިހާރަށް މިހާރުން ހަދާފައި ބޭއްވައިދީ ކަމަށް ވަރަށް އެ އިލްތިމާސްކުރަން ނުކުރެވުނަސް އާންމުން ގަބޫލުކުރާ އަޅުގަނޑުމެން މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކޮށްދޭ. ދެން ވަޒީފާއަކަށް ގޮސްގެން އާދަގެ ތިރީބަޔާ ހުރިގެން ވަޒީފާއިން ވަކިކުރިޔަ އާދައަށް އެ ތަނުގައި ހުރެގެން މީހުން އެއީ ވަކި ގޮތަކަށް ވިސްނާފައިވާކަން އެ މީހާއަށް ވަޒީފާ ނުދެނީ. އެހާ ވަޒީފާ ނުދޭ މީހާ ވެސް އެބަ ގަވާއިދުތަކުން، އެހަ ހިތުން ގަވާއިދުތަކުން އަރަނުން ވަޒީފާ މިހައިރު މި ނުދެނީ އެހެން ތިމަބެ ހުރިމަށޭ. ނޫނިއްޔާ ބުނާ އަނގައި ހުރިމަށޭ. އެހެންވީމާ އަޅުގަނޑުމެން މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރެވޭނީ މިއީ ދިރުމުގެ 17 އިން 18 އަށް 19 އަށް މީހުން ދިޔުމުގެ ބަދަލުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ މިއަދު، އެޗީވްމަންޓަކަށް ވާނީ އަޅުގަނޑުމެން ގަވާއިދުން ހަދާފައި؛ މިއީ ކޮންމެހެން ގާނޫނުން އަންގާކަން ވެސް ނޫނޭ. ހަމަ ގަވާއިދުއްގައި ޓޮޕްނަންބަރު ހަމަ މި ދުނިޔޭގެ އެ މީހުންގެ ތެރެއިން ނޫނިއްޔާ ބެސްޓް އަގަން މަޖުބޫރުކުރުމުން، ބެސްޓް ބާރަން ނުވާނެކަމަށް ވަޒީފާއެއް ދޭ އިރު. އެޗީވްމަންޓް އެވަރުގެ ޗާޓުވިސްނުމަކީ އަޅުގަނޑުމެން އަޅުގަނޑުމެން ގޮތަށް ކަމަކީ ވަރަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރެވޭނީ ކަމަކަށް ގަބޫލުކުރެވޭނެ ކަމެއްނޫންތޯއޭ؟ މި ދެންނެވި އެއީ ބުނެވޭ، މި ވިދާޅުވުން ކޮމަން ސެންސް ދެއްކީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރެވޭނީ. އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް މުޅި ހުރިހާ، 200 ރިސޯޓްގެ ފަރާތުން ނުދެވޭނެ މި ދުނިޔޭ ކަމަށްހެއްޔޭ. އެ އިމްޕްލިމެންޓުކުރަން އެ ގަވާއިދުން. އެ މަޖުބޫރު ނުވެސް ކުރެވޭނެ އެ މީހުންނަކަން. އެހެންވީމާ އެޗީވްމަންޓް އަޅުގަނޑުމެންގެ ގަވާއިދުން އެ މީހުންނަން އަސްދާން ވަޒީފާ ހޯދާ މީހާއި ވަޒީފާދޭ މީހާ ވެސް ގަވާއިދުކުރާން އަހަރުންނަން މި ދަނީ ގަވާއިދާ ޚިލާފަށް ނޫނީ މި ދެންނެވި އެ ފުރަތަމަ ނޫންކަން މީހުން ޗޯސްކުރުމުގައި. އަޅުގަނޑުމެން އެ ވަޒީފާ ނުލިބޭ މީހާ ވެސް ގަވާއިދުކުރާން އަހަރުން ވަކި ކޮމަކަން ހުރިމަށޭ މި ނުލިބޭނީ، އެހެންނޫންތޯ؟ އެހެންވީމާ އަޅުގަނޑުމެން ނާންނާނެތޯއޭ ހަމައަކަން ރައްޔިތުންނަށް މިއަދު އޮންނަން ޖެހޭނީ ގަވާއިދު، އެހެންނޫންތޯ؟ އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ދެންނެވި މިކަން، ބަޔާނު ހުރިހާ

ނޫން. ޒަރޫރީ ހާލަތެއް ކަމަށް ފެނޭ އަޅުގަނޑަށް އެހާ ގަބޫލުކުރެވޭ ކަމެއް ނޫން މިދިޔައީ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރަން އެބަޖެހޭ މިލި ދިފާއުދާއިރާ މިހެންނާ ވާހަކަދައްކައިގެންދާ ކަމަށް ވަސީލާ މި ދާއިރާތަށް، ދެ ވިދާޅުވި ވަކި މުހިއްމު އަދިވެސް ހަމަ ވާހަކަ ދައްކައިގެން ގެންދެވޭނެ. އެކަމަކު ވާހަކަ ދައްކައިގެން މި 17، ޖެނެރަލަށް ބަދަލުވެގެން އެ ފެނޭ ފުރަތަމައެއް ނުކުރެއްވުންތޯ. އެ ފެނޭ ބޮޑު ބައެއް އާމުދަނީގެ ބަޔަށް ނުވަނީތޯ؟ މި ދެންނެވި އާސަންދަ ރައްކާތެރިކަމުގެ އެކި އަޅުގަނޑުމެންނަކީ އުސޫލު އެކި މީހުންނަކަށް އިންސާފެއް ނުލިބޭ، އެހެންނުންތޯ؟ އެ މީހުންނަކަށް ފުރަތަމައެއް ނުވާނެ އެ ކަންތައް ކުރާ ދުވަހު. އެ ވަކި ބަޔަކު ވަކި އަޅުގަނޑުމެންގެ ވެއްޖެއާދާ ދުވަސް އަސްލު ފެނޭ ފާރަން މިއާ ޒިޔާދަކުރުން މަސައްކަތްކުރާނެ. އެޖެންސީތަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ގޮތަށް ނިސްބަތުން ކަމަށް ވަނީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިލި ދިފާއުގައި މި ވާހަކަ އަހަރު ދައްކައިފައި ބިލު ބައެއް ގޮތުގައި ނުވެ ނިސްބަތެއްގައި. އެހެންނަމަވެސް؟ ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ޝަރީފަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން. ޝަރީފު

<u>މައްޗަންގޮޅީ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަހްމަދު ޝަރީފު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. ދެން ވަރަށް ގިނަ އެމް.ޑީ.އެން ވަރަށް ގިނަ ގޮތްގޮތަށް ވަރަށް ގިނަ ވާހަކަ ދެކެވިއްޖެ. ދެން މިނިސްޓަރުގެ ވާހަކައަށް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން އަޅުގަނޑު ހަމަ ތާއީދު ރައީސް. ސްޓާފް މިނިސްޓަރުގެ ވާހަކައަށް، ނަރީރުގެ ވާހަކައަށް ހަމަ އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން އަޅުގަނޑު ތާއީދު. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަންނަ ޕްރެޝަރެއް ނުވި މުސާރަ ޒިޔާދަވާނަމަ ޖީބުގެ ކަމުގައި ބަޖަޓަށް ރިސޯސަސްގައި ނުހިއްސާ ވަކި މުއައްސަސާތަކުން ވަރަށް ގޮވައި ތީބާ މީހުންނަށް އަންގާ އެއްގޮތް އަޅުގަނޑުމެން ކުރަންޖެހޭކަން ފެށުމަށް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެނީ އެ މިނިސްޓްރީއަށް އެގޮތް ޕްރެޝަރުތަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ޖެހޭނެ އަޅުގަނޑުމެންގެ ގާނޫނުތަކެއް މިއަށް މިނިސްޓްރީއަށް އެކަށީގެންވާ ބަޔަކު ދީން. މި ބާޒާރު ގަވާއިދެއް ހައްދަވާދޭ މިކަން ތިމާވެށީގެ މިކަން ކަންތައް، މި އާއިލާ އަޅުގަނޑުމެން ގާނޫނަށް ބޭރުގައި ގެންނެވީ. މިހާރު މި ބާޒާރުގައި މިކަން ކުރެވޭނެ. ދެން ކަމާބެހޭ ހުނަލާއި ނުހުރެ މި ތިބީ. އެއީ އަޅުގަނޑަށް މި ދެކުނު ވާހަކައިން ހަމަ ނުދެވޭ އެއްކަލަ. ދެން އަނެއް ކަމަކީ ހަމަ ވަރަށް އާދައިގެ ކަމެއް، މަޖުމޫއީގައި ދަރަނިވެރިޔާ ދަރަނިވެރިޔާ ޤާނޫނު ދީ ހައިސިއްޔަތުގައި. މިއީ ބާރާސްޖާޒާން ދައްކާލައި އިނގޭ ދީ ހައިސް. މި ދީ ހައިސިއްޔަތުގައި މަޤުބޫލުކުރުން އެކަނި މަޤުބޫލުކުރުން ފެނޭ މަށް.

އެކަމަކު މި ދެ ތައިންލަޕީގައި މަދުކޮށްލައި އޮންނަ ސައިކަލު ޅުކުރިޔާ އެ މައްސަލަ ޝަރީޢަތް ގޮސްގެން އެބަހުރި ގާނޫނެއްގެ ދަށުން ބާރު ނުލިބި ހަދާފައި އިން ގަވާއިދުތަކުންވާ އާދަޔާ ބަދަލު ލިބިފައި. އެހެންވީމާ، އެއީ އަސްލުގައި ގާނޫނުތަކުން ކަނޑައެޅިގެން ބާރު ނުލިބި، ބަދަލުގެނެވޭ މަސައްކަތްތަކެއްގައި ހަމަ ވަރަށް ގިނައިން އޮންނަތަން އާންމުކޮށް ހަމަ މިހެން ބަދަލުކޮށް ޤާނޫނުން ދިމާލަކަށް ކޮން ގާނޫނުގެ ދަށުން ލިޔެވިފައި އެއީ ބޮޑުކަމުން، ކޮން ގަވާއިދުތަކާ ޕޮލިސީތަކާ މި ކޮންސަލްޓޭޝަން. އެހެންވީމާ، ވަރަށް އަސްލު މަސައްކަތްކުރާ ދާއިރާގައި ޕޮލިސީ މައްސަލަތަކުގައި މި ދާއިރާގެ ކަނޑައަޅާ ބަދަލުކުރެވޭ އެ ސާފުކޮށް ދިރާސާކޮށް ވަސް އަދި ގާނޫނުގެ ވެސް. އެހެންވީމާ، ގާނޫނީގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ބަދަލުގެނައުމާ ހިސާބަށް ދިޔައީމަ ކަމެއް ކަމުދާ ގޮތަށް ކުރެވޭނީ. ސަޕޯޓު އަޅުގަނޑުމެން ކުރަން ހިނގާ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ދިން ފުރުސަތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑުމެން ގާތްގަނޑަކަށް ހަމަ ގަޑިއެއްހާ އިރު މި ކޮމިޓީ ވަނީ. ދެން ކޮމިޓީގެ އެންމެ ފަހު ބައްދަލުވުމެއް ގޮތުގައި ހުސައިން ޖިހާދަށް ފުރުސަތު.

ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސައިން ޖިހާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ވާހަކަ މިހާރުސާބަސް ދިހަ އިރު އަޅުގަނޑުމެން މަޝްވަރާގައި އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ ދެން ވަރަށް މަދުން މި އިންޑަސްޓްރީ މި އަޅުއަރަން. ހަމަ އެއް ކަމެއްގައި، އެކައްޗެއް އަޅުގަނޑުމެން މި އޮތް ހުރިހާ އިރު ވެސް މި ކީ. ދެން ބޮޑުވެލާ ގަވާއިދު ވާހަކައެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، ދެން އަޅުގަނޑުމެން މުޅި ހުރިހާ މެންބަރުން ވެސް އަދި މިނިސްޓްރީން ވެސް އެ ވިދާޅުވެސް ގަވާއިދު ހެދިދާނެ. އެހެން ގާނޫނީ ބޮޑު ދަރުން މާއްދާއެއް މި ގާނޫނަކު ނޫނޭ. ދެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ވެސް ހިތުގައި ހުންނަނީ ނުކުތާ އިންސާނާ ކޮންމެވެސް އާންމު ގާނޫނުގެ ތެރެއިން ނުވަތަ އާންމު ގަވާއިދުގެ ތެރެއިން އެ ބޮޑު އިންސާނާ ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް، މި ގާނޫނުގެ އެއްވެސް ހިސާބެއްގައި ހުރިން އެކުލަވާ މި މިންގަނޑުތަކާ ބައެއް ނުވޭ. އެ ނޮޓިސްމަކީ އަޅުގަނޑު ހިތުން މި ވިދާޅުވާ ވާހަކައަށް އެއީ. އެ ބައެއް އޮތީމަ އެހެން ބޭރު ލިބޭގޮތަށް ހުރިއްޔާ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އިއްޒަތްތެރި މުގައްރިރު، އަޅުގަނޑުމެން ޖެހޭނީ ގާނޫނާ އެކު ދިމާ އަޅުން ދިރާސާކޮށްފައި އެ ބައި ހިމަނަންކަމަށް. އަޅުގަނޑަށް ވެސް ހަމަ ބޭނުން ބޮޑުވެވޭ. އެ ގަވާއިދު ހުރިހާ. އެ ބޭނުންކުރަން ހުރިހާ ގަވާއިދު އެހެން ވިދާޅުވިޔަސް. އެކަމަކު އެހެންނަމަވެސް އެ މާނައެއް ނޯވޭ ގަވާއިދު. މިހާރު ވެސް ރާއްޖޭގައި ވަރަށް ގިނަވާނެ

އުކަރަކަ ގަވާއިދުތަކެއް. އެ ތަކެއްގައި ޖެހޭނީމަ އިނގޭތީ އަސްލު އާގައި މާނައެއް ނެތީކަން. އެހެންވީމާ، އެ ފުރުޞަތު ހަމަ ދެއްވީމަ ޝުކުރިއްޔާ ވަރަށް ބޮޑަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެހެންވީމާ، މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން މި ދުރުވުން ވާހަކަތަކުގައި ދެން ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް މިއަދު ބައްލަ ގެންނާނަން މަގު ފުރިއްޖެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. އެހެންވީމާ، ހަމަ ވަގުތީގޮތުން މިނިސްޓްރީގެ ބޭފުޅުން ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ދަންނަވަން. އިތުރަށް އަޅުގަނޑުމެން މިކަމާ ގުޅޭގޮތުން ކަމެއް ސާފުކުރަން ބޭނުންވާތީ މި ބޭފުޅުންނަށް ދަންނަވައިލާނަން. ވަޒީރުންނާއި ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ދަންނަވަން. އެހެންވީމާ، މިހާރުސާބިތުން އަޅުގަނޑުމެންގެ މިއަދުގެ މި ކޮމިޓީ ނިންމައިލަން. ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް ވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ދަންނަވަން.